

Suutervisest paikkonna tervisedendaja pilgu läbi

Tervisedendajad on inimesed, kes pea viimased veerandsada aastat tegutsevad kohalikul tasandil nii terviseprobleemide lahendamise kui ka terviseörgustike arendamisega. Igal maakonnal on kaardistatud kohalikud probleemid (tervise ja heaolu profiilid) ning koostöös on loodud ka sekkumiste plaan ehk pike- ja lühemaajalised tegevuskavad.

Probleemid on väikeses Eestis üldjuhul sarnased, kuid võivad olla tähtsuset erinevas järjekorras. Raplamaal on sel aastal näiteks prioriteetideks laste ülekaalus, narkootikumide kasutamise ennetamine ja töökoha tervisedendus. Riik rõhutab praegu väga tugevalt siseturvalisust ja kriisideks valmistumise teemat. Probleme on palju, king pigistab mitmelt poolt, kuskile peab aga fookuse põhjalikumalt suunama.

Suutervis ei ole kahjuks kõige prioriteetsem teema. Ehkki – võiks olla! Mina olen Raplamaal näiteks mõned aastad tagasi pööranud suutervisele väga suurt tähelepanu: 2015–2016 toimus meil pikem suutervisekampania, mille mõjud kestavad praegugi – väikese hambapiraadi pilt on siiani koolides ja laste-aedades üleval, tuletades meelde peamisi suutervise reegleid. Põhjalikke koolitusi said väga paljud sihtgrupid, kes tegelevad laste ja täiskasvanutega ning teevad poliitilisi otsuseid.

Lugedes laste hammaste tervise seisukorra uuringut, on selge, et peaks suutervise teema taas välja otsima ning teadetetahvlile riputama. Kahjuks mulle

Ülle Laasner
Raplamaa tervisedendaja
20 aastat

tundub, et neid tulemusi ei ole väga levitatud, ka alarmi pole antud. Ehkki peaks. Tervete hammastega lapsi on juba kooli minnes ääretult vähe, isegi alla kolmandiku! Suutervis on jäetud täielikult kodu ja lapsevanema vastutada.

Ei taha hakata küll vanainimese kombel soiguma, et vaat kus nõukaajal oli ikka hea – hambaravikabinet oli koolis olemas, aga nii paraku on – see oligi hea. Süsteem toimis. Kas seda tõesti ei saaks teatud kompensatsioonide toel uuesti tekitada? Minu hambarast ongi sellest ajast – üle 30 aasta (tervitusel dr Riisalule!).

Samas ei tahaks ka lapsevanemat risti lüüa. Küllap iga vanem tahab oma lapsele parimat ja ega need inimesed nii rumalad ka ei ole. Aga paljud siiski ei kannata seda vastutust välja. Ja mängima

hakkab heaoluühiskond oma hüvedega – vähe aega, pidev kiirus ja ka – palju süüa! Toitumise teema on üks olulisimaid!

Mõned aastad tagasi tegutsesid aktiivselt suuhügienistid, kellega oli maakondadel täiesti toimiv koostöö. Ja esmakordselt ma tõdesin, et suutervisest saab rääkida põnevalt ja et isegi hambapesu võib teha ägedaks. Olen seda meelt, et arstid ei peakski käima kuskil koolitusi korraldamas, koolis lastele tunde andmas, veel vähem laste-aedades oma aega kulutama. Elementaarseid teadmisi saavad jagada teised väljakoolitatud inimesed.

Praegu tundub, et ainult hambaarstide liidu mureks suutervis ongi. Samas – projektipõhine tegevus ei anna kindlustunnet ei tegijatele ega ka paikkondadele – seal tuntakse süsteemsest lähenemisest puudust! Tervise Arengu Instituudi www.terviseinfo.ee lehelt leidsin vaid ühe väikese alalingi kolme lausega ja viitega suukool.ee-le. Suutervist peaksime aga hoopis laiemas ringis tähtsaks tegema. Jõudu ja jaksu hambaarstidele, kes te iga päev puutute kokku suurte ja väikestega, kustutades tulekahjusid ja tegeledes ennetustööga.

Raplamaa tervisedendaja nominendiks esitati sel aastal Marje Nahkur, kes on seda tööd teinud 50 aastat! Palju õnne! Hambaarstid on tervise edendajad!